

24. ISTEN IGÉJE MINDEN NÉPET MEGSZÓLÍT

BIBLIAFORDÍTÁSOK

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

JAKAB-SZÁSZI, A./MIHALINA, L./NAGY, M./SZABÓNÉ ZIMÁNYI, N. Újszövetségi bibliaismeret, alapmodul, Budapest, 2015.

MILLER S./HUBER, W. R., A Biblia története, A Biblia keletkezése és hatása, Budapest, 2004.)

Isten minden embert meg akar szólítani. Ezért kell a Bibliát a lehető legtöbb nyelvre lefordítani.

1. Az első fordítások a reformáció koráig

Az első bibliafordítás az Ószövetség **görög** nyelvű fordítása, a **Septuaginta**. Azért kapta a Septuaginta nevet, mert egy legenda szerint az egyiptomi uralkodó kérésére 72 nap alatt fordította le 70 zsidó írástudó. Ráadásul a fordítások teljes egészében megegyeztek. A héber kánon könyvei mellett az alexandriai kánonnak megfelelően további 9 könyv is bekerült a fordításba. A fordítást **LXX**-ként szokás jelölni. Krisztus korára egyes ószövetségi iratok **arám** fordításai, a **targumok** is elkészültek. A teljes írás fordítása azonban sosem készült el.

A **latin** nyelv elterjedése szükségessé tette a további bibliafordítás készítését. Ennek munkáját Hieronymus (Jeromos) végezte a Kr. u. 4. században, amelynek **Vulgata** lett a neve. Az általa készített mű még nem tartalmazta az apokrif iratokat, ő ugyanis a héber kánont vette alapul. Halála után azonban a Vulgata kiegészült ezek fordításaival. 1542-ben a tridenti zsinat tette a Vulgata szövegét a katolikus Szentírás alapszövegévé.

További fordítások **szír, kopt, etióp, örmény** és **arab** nyelven is elkészültek. A reformáció kora előtt azonban már megjelent az az igény, hogy a nép nyelvén is olvasható legyen a Szentírás. Johann Husz és John Wycliff a 14. században már kísérletet tettek a Biblia lefordítására. Ennek eredményeként az 1400-as évek elején már majdnem teljes nyelvű magyar Szentírással dolgoztak a huszita tanok hirdetői.

2. Bibliafordítások a nemzetek nyelvén

Igazán nagy változást a reformáció kora hozta. A nemzet nyelvén történő igehirdetés mellett a reformátorok fontosnak tartották a Szentírás anyanyelvű kiadását, aminek terjesztését az akkorra elérhetővé vált nyomda is nagyban segítette. **Luther** Újszövetség-fordítása 1522-re, a teljes német Biblia fordítása és kiadása 1534-re készült el. Ennek hatására a reformáció korában sorra jelentek meg a nemzeti fordítások. Néhány példa:

1526: holland

1550: dán

1562-63: szerb-horvát Újszövetség

1584: izlandi

1584: szlovén.

3. A magyar bibliafordítások

Sylvester János teljes Újszövetségének 1541-es megjelenését követően a teljes magyar bibliafordítás **Károli Gáspár** gönci lelkipásztor nevéhez fűződik. Lelkipásztorok egy csoportja dolgozott együtt Károli vezetésével, és így készült el az alaposan átgondolt, eredeti szövegből lefordított Szentírás. Az 1590-ben kiadott **Vizsolyi Biblia** kb. 800 példányban készült el, ebből

52 példány maradt fenn. Károli óta a magyar Biblia szövegét többször javították, átdolgozták. A 16. században Szenci Molnár Albert, a 17. században Misztótfalusi Kis Miklós vagy Komáromi Csipkés György nevéhez fűződik ez a hatalmas munka. A 20. században az 1908-as Károli revízió mellett id. Czeglédy Sándor önálló bibliafordító munkássága említendő. Újabb mérföldkő 20 évi előkészületi munka alapján az 1975-ös újfordítású Biblia kiadása 1990-ben. A közelmúltban a Magyar Bibliatársulat újra elővette az eredeti szövegeket, és 2014-ben egy új fordítást készített, mely Revideált Új Fordítás (RUF, 2014) néven vált ismertté. A Szentírásnak ez a változata ingyenesen a www.abibliamindenkie.hu oldalon is elérhető és olvasható.

4. Missziós fordítások

Az afrikai misszió időszakának a kezdetén eleinte a misszionáriusok nyelvét tanították meg, és az adott misszionárius vagy missziói társaság anyanyelvi bibliafordítását használták. Később a misszió részének tekintették, hogy a nép nyelvén adják kézbe a Szentírást. Az első teljes Bibliát Afrikában 1835-ben adták ki Madagaszkáron. A fordításokban nem csak misszionáriusok, hanem nyelvészek is részt vettek. A 19. sz. végén 14 különböző afrikai nyelvre volt lefordítva a teljes Írás. A 20. sz. végére már több mint 100 afrikai nyelven kinyomtatták a Bibliát, és egy-egy kisebb szentírási részt további nyelvekre is lefordítottak. Így a 20. század végére már több mint 500 afrikai nyelven volt olvasható Isten Igéje, ha nem is teljességében.

5. Legújabb fordítások

Ahogy magyarul, úgy a többi nyelven is jelennek meg újabb és újabb fordítások, melyek törekszenek két alapvető szempontot betartani: egyre nagyobb tudományos alapossággal és igénnyel készüljenek el a fordítások, valamint hogy az adott nyelv aktuális állapotához igazodjon.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A negyedikes gyermekek már legalább két éve tanulnak idegen nyelveket. A titkok felé, titkosírások felé, az utazások és felfedezések irányába érzett vonzalmuk könnyen összekapcsolható a Biblia eredeti nyelvének, illetve a különböző korok és nemzetek bibliafordításaival.

Fontos, hogy ne tananyag, hanem felfedezés, megtapasztalás legyen a számukra. Éppen ezért találhatóak a munkafüzetben nehezebb, de a felfedezés, megfejtés, rejtvényfejtés örömet adó feladatok. Bátorítsuk őket erre a munkára, és adjunk a kezükbe minél több nyelven Bibliát!

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>MINIMUM</u>	<u>OPTIMUM</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásokban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje és tudja, hogy milyen nyelven íródott eredetileg az ÓSZ és ÚSZ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel a közös feladatokban, játékokban, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban és beszélgetésekben. • A korosztályi és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja, hogy milyen nyelven íródott eredetileg az ÓSZ és ÚSZ. ○ Tudja néhány mondattal ismertetni Vizsolyi Biblia történetét.

<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Pál második levele Timóteushoz 3,16. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja értelmezni és megtanulni a lecke Igéjét: Pál második levele Timóteushoz 3,16.
---	---

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT - GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten királysága és Isten dicsőségére élt élet megismerhető a Bibliából, mely minden népnek szól.

Kognitív cél: A Biblia eredeti nyelvének és a bibliafordítások szükségességének megismertetése.

Affektív cél: A magyar nyelven olvasható Biblia feletti öröm és hála átélésének megteremtése az órán.

Pragmatikus cél: Különböző bibliafordítások összehasonlítása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Köszönések megannyi nyelven: Írjunk ki különböző nyelvű köszönéseket A/4-es lapokra! A nyelveket ugyancsak egy-egy lapon jelenítsük meg. Rakjuk a diákok elé a lapokat, találjanak párokat (pl. Guten Tag! – Német), és rakják fel mágnessel a táblára!</p> <p>Pl:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Francia: Salut! (szalu) Bonjour! (bonzsu) – jelentés: szia! jó napot! 2. Angol: Hi! (háj) Hello! (helló) Good morning/afternoon/evening! (gud móning/aftónún/ívning) – az első kettő a magyar szíának felel meg, a harmadik a jó reggelt/délután(napot)/estét. 3. Indonéz: Selamat pagi/siang/sore/malam! (szelámát págí/szián/szoré/málám) - jelentése: jó reggelt (éjféltől 10-ig)/napot (10-15 óra között)/délután (15-18 óra)/estét (18-éjfélig) 4. Olasz: Ciao! (csáo), Buon giorno! Buona sera! – jelentés: szia! jó napot! jó estét! 5. Német: Hallo! Guten morgen! Guten Tag! Guten Abend! – jelentés: szia! jó reggelt! jó napot! jó estét! 6. Spanyol: Hola! (olá!) Buenos días! (buenosz díasz) – jelentés: szia! jó napot! <p>Átvezetés: Ahogy a köszönést, úgy Isten szavát is mindenki a saját anyanyelvén érti a legjobban.</p>	<p>Eszköz: lapok feliratokkal</p> <p>Javaslat: Nagyobb osztályban játszhatjuk egymással versengő csoportjátéknak is. Készítsünk annyi egységcsomagot (itt lehet kisebb feliratokkal dolgozni) ahány csapat! Egy-egy borítékban lezárva adjuk oda a feliratokat a csapatoknak! Közös vezényszóra indul a játék, és gyorsaságra megy.</p>
Feldolgozási javaslat,	A lecke anyagának feldolgozása a tankönyv és a munkafüzet segítségével:	TK 26. lecke (57–59 o.)

munkáltatás	<ul style="list-style-type: none"> • A Biblia eredeti nyelve (héber, görög felirat – illusztráció (57. o.)) • Munkafüzet 1–2. feladat • Első fordítások (Septuaginta, Vulgáta, Károli – TK szöveg (58. o.)) • Biblia különböző nyelveken (Feladattár 2. (58–59. o.)) <p>A Szentírás helye és fontossága az életünkben – Aranymondás tanítása</p>	MFGY 26. lecke 1–2. (76. o.) MFEI 26. lecke 1–2. (99. o.) MFGY 26. lecke 3. (77. o.) MFEI 26. lecke 3. (100. o.)
Aranymondás	<p>„A teljes írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.” (2Tim 3,16)</p>	Mondjunk példát az aranymondás szavaira! Hogyan lehet vele tanítani, jobbítani, feddeni, nevelni? Beszéljünk a nehezebb szavak jelentéséről!
Énekjavaslat (alternatívák)	<p>6. Nagy hálát adjunk (TK 77. o.) RÉ: 255. dics. 1–2. 8. verse – Mely igen jó (+BS) BS: 124. Áldj meg minket, Úr Isten (+DU) 130. Igazságnak napja, jöjj! 263. Igaz Pásztor, figyeld néped! DU: 92. Jézus a jó pásztor (+BS) 165. Áldja vígan Urát</p>	
Házi feladat	MFGY 26. lecke 3. (77. o.) MFEI 26. lecke 3. (100. o.)	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

(Egyéni feladatlapok összeállíthatók az RPI online feladatbank segítségével:
<http://rpi-feladatbank.reformatus.hu/#/login>)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 56-57. oldal

A képen látható:

- Infógrafika: a földgömb egy része, belőle nyilak mutatnak a különböző nyelvű Bibliák felé, a földgömb alsó részét a Biblia szavak takarják három nyelven, a nyilakban szavak: olasz, német stb.
- Fényképek: Bibliák, részletek a Bibliákból

A szöveg:

- Ismeretközlő szöveg: a Biblia nyelvéről

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

A kép:

- Elemezzétek a képet, és mondjátok el egymásnak, mit jelent számotokra, mit üzen?
- Nézzétek meg a Bibliákat! Melyik nemzet használhatja ezeket? Honnan tudjátok?
- Olvassátok el a nyilakba írt nemzetek nevét! Ez segít az előző kérdésre válaszolni.
- Mit látsz a kép középpontjában? Mi az? Mit olvashatsz ott? Milyen nyelven íródott a három szó?
- Miért „BIBLIAFORDÍTÁSOK” a címe a grafikának? Magyarázzátok meg!
- Az 56. oldalon bibliai részletek képeit láthatod. Vizsgáld meg egyenként a képeket, és fogalmazd meg a benyomásaidat, gondolataidat, érzéseidet!

A szöveg:

- Milyen nyelven íródott először a Biblia? Az Ószövetség? Az Újszövetség?
- Milyen nyelvre fordították le először a Bibliát? Miért épp erre a nyelvre?
- Mikor születtek meg a magyar nyelvű Bibliák? Ki fordította őket magyarra?
- A te Bibliád mikor jelent meg? Nézz utána az első lapokon! Nézd meg, melyik kiadó adta ki? Emlékszel, hol vettétek?
- Hogy nevezik a Biblia latin nyelvű fordítását?
- Ki fordította a Vizsolyi Bibliát?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.”

- Mire való a Biblia Pál apostol szerint?
- Téged mire tanít egy-egy Ige?
- Melyik az az Ige, amit az idei tankönyvből olvastál és hatott rád?

1. Különböző nemzetiségű emberek a Bibliában.

Gyűjtsünk eddigi tanulmányainkból minél többféle nemzetiségű szereplőt a Bibliából! (Potifár egyiptomi, kincstárnok – etiópai stb.)

2. Bibliamúzeum. Ha lehetőségünk van rá, látogassunk meg a közelünkben egy Bibliamúzeumot!

Budapesti Bibliamúzeumról:

<http://www.parokia.hu/v/melyre-as/> Letöltés: 2016. július 20.

Tiszaderzsi Bibliamúzeumról:

<http://www.reformatus.hu/mutat/10781/> Letöltés: 2016. július 20.

3. Online Bibliák. Vezessük be a gyermekeket az interneten elérhető Bibliák világába.

www.parokia.hu

<http://szentiras.hu/UF>

4. Bibolka. Ha az osztályban a többségnek van androidos telefonja, töltsük rá a BiBolka alkalmazást, mely a református napi ige és a Biblia olvasására ad lehetőséget!

5. Wycliffe Bibliafordító Társaság. Mutassunk be a gyermekeknek egy nagy hagyományú, ma is működő Bibliafordító Társaságot! Az alábbi linken találunk segítséget hozzá:

<http://www.wycliffe.hu/tortenet.htm> Letöltés: 2016. július 20.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ:

1. feladat:

Fentről jobbra: Józsué, Gedeon, Rúth, Bóáz, Sámuel, Saul, Dávid

2. feladat:

Fentről jobbra: Jézus, Dávid, Péter, Jakab, János

4. feladat:

„Az élő Isten van köztetek.” Józsué 3,9

„Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” 1Sámuel 16,7

„Boldog az, aki Isten országának vendége.” Lk 14,15

„A jókedvű adakozót szereti az Isten” 2Kor 9,7